

Струк Ж., викладач
Любешівський технічний коледж
Луцького НТУ

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Вступ. Розвиток аудиту, його роль в економічному житті суспільства природним чином зумовлюють постійне перебування в центрі уваги як бізнесменів, так і вчених нашої країни питань теорії і методології, організації та регулювання аудиту, подальшого вдосконалення методики проведення аудиторських перевірок.

Основою аудиторської практики є процедури аудиторської перевірки. Отже, назріла необхідність ретельного наукового опрацювання питань, пов'язаних із застосуванням процедур аудиту на всіх етапах перевірки, що відповідають сучасним вимогам до аудиторського висновку і широко апробовані в зарубіжній практиці. До таких процедур відносять і аналітичні процедури, які ще не знайшли у вітчизняній аудиторській практиці достатнього та ефективного застосування.

Аналіз роботи вітчизняних аудиторів та аудиторських фірм свідчить, що існують певні суперечності на рівні як понятійного апарату так і безпосереднього їх використання. Це суттєво знижує ефективність аудиторських процедур у цілому і негативно впливає на достатність аудиторських доказів, через що виникають проблеми з якістю результатів аудиту.

Основна частина. Аудиторська процедура - певний порядок дій аудитора для отримання необхідних доказів на конкретній ділянці аудиту.

Аналітичні процедури виступають як вид аудиторських операцій, які регламентуються міжнародними та національними стандартами зовнішнього та внутрішнього аудиту. Відповідно до вимог Міжнародного стандарту аудиту (МСА) 520 "Аналітичні процедури" ці аудиторські операції здійснюють аналіз головних (параметральних) відносних показників і порівнянь, разом із подальшим дослідженням відхилень та взаємозв'язків, які суперечать іншій інформації стосовно справи або мають відхилення від очікуваних величин.

Сучасні умови розвитку аудиту вимагають використання комплексного підходу до розгляду процесу аудиту як сукупності взаємозв'язаних елементів (етапи аудиту, напрями робіт, процедури аудиту). При цьому початковою ланкою дослідження слід вважати аналітичні процедури. Аудитор не повинен виходити з того, що діяльність замовника аудиту, а отже і показники, що її характеризують, не можуть бути схильні до суттєвих змін, проте всі такі зміни повинні мати логічні і достатні пояснення. Важливо визначити, що є основою відхилень: обґрунтовані економічні процеси чи облікові помилки і викривлення. Застосування в аудиті аналітичних процедур покликане забезпечити виявлення областей потенційного ризику, що вимагають підвищеної уваги аудитора.

За визначенням стандарту аналітичні процедури складаються з оцінок фінансової звітності та іншої інформації, які виведені аудитором, враховуючи ймовірні та очікувані співвідношення між фінансовими та нефінансовими даними. Однак аналітичне оцінювання під час проведення аудиту не слід розглядати як

формальну ознаку цієї сфери діяльності, що підвищує її значимість та масштабність роботи. Навпаки, саме аналітичні доведення економічних відносин, в тому числі і контрольних, відрізняють аудит від простої ревізії чи контролю[1].

Змістову характеристику аналітичних процедур в аудиті складають:

- оцінка достовірності відображення облікової інформації у різних формах фінансової звітності, регістрах синтетичного обліку та обліковій документації;
- зіставлення фактичних даних з даними попередніх періодів, планів, норм і нормативів, міжсуб'єктні зіставлення за умови досягнення їх просторової, часової та якісної порівнянності;
- аналіз динамічних- рядів за показниками фінансової звітності з оцінками достатності репрезентативної ознаки ряду та його трендів;
- аналіз показників господарської діяльності за факторними моделями детермінованого та стохастичного зв'язку;
- виявлення та аналіз нетипових (незвичайних) відхилень за регламентованими параметрами поведінки економічних систем із визначенням причин їх утворення та можливих наслідків.

Слід розрізняти аналітичні процедури в аудиті двох порядків:

- процедури першого порядку, пов'язані з аналізом інформаційних ресурсів на різних етапах аудиту (планування, підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського обліку, оцінка доказів щодо аудиторського висновку);
- процедури другого порядку, пов'язані із оцінкою та діагностикою стану економічної системи організації та можливих (очікуваних) результатів його зміни.

Отже, аналітичні процедури використовуються на трьох етапах аудиту: при плануванні аудиту; безпосередньо при проведенні тестування; на завершальному етапі аудиту перед складанням аудиторського висновку.

Відповідно до цього аналітичні процедури використовуються: як попередній аналіз діяльності клієнта, як тести за суті і як аналіз фінансової звітності. У межах останнього проводиться аналіз безперервності діяльності підприємства. Крім того, аудиторі можуть надавати послуги з аналізу, які включають в себе аналіз прогнозів і перспективних оцінок.

Говорячи про аналітичні процедури в аудиті, варто зауважити, що вони не обмежують і не підмінюють зміст комплексного економічного аналізу з його абсолютно іншою цільовою орієнтацією. За міжнародними стандартами аудиту застосування аналітичних процедур зумовлене взаємозв'язками та взаємообумовленістю показників економічної системи. Аналітичне оцінювання цих зв'язків забезпечує повноту аудиторських свідчень, точність і законність даних, взятих з обліку. Експертні оцінки свідчать, що більше третини аудиторських помилок можуть бути виявлені під час виконання аналітичних процедур.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що процес використання аналітичних процедур в аудиті вимагає чіткого розмежування методичних прийомів залежно від мети дослідження, що надає спільності аналітичним процедурам і аналізу фінансової звітності[2].

Використана література:

1. https://m.pidruchniki.com/81895/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/analitichne_zabezpechennya_derzhavnogo_finansovogo_auditu
2. Аудит : [підруч.] / Шевчук В. О., Пожарицька І. М., Сурніна К. С. –Сімферополь : ВД “АРІАЛ”, 2011. – 218 с. (13,625 друк. арк., особисто автору належить 9,0 друк. арк.: Тема 3. Основні принципи, предмет та метод аудиту; Тема 6 . Система внутрішнього контролю на підприємстві;Тема 12. Аудит обліку, звітності та фінансового стану господарюючих суб’єктів; Тема 14. Узагальнення результатів аудиту).

Томчук Ю., аспірантка
Університет державної фіскальної служби України
м. Ірпінь, Україна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКОВО - АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИПЛАТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ

Вступ. В умовах ринкових перетворень в Україні посилюється роль фінансової системи в економічному розвитку не тільки держави, але загалом її Збройних Сил. Особливо гостро постає питання щодо виплат військовослужбовцям відповідно до НПСБОДС та МСБОДС. Фінансове забезпечення військовослужбовців стає одним з найважливіших показників їх боєздатності, посилення якості забезпечення матеріально–технічного стану, а також розвитку соціально – економічної сфери армії.

Основна частина. Сучасні українські економісти М.В. Кужельний, В.Г. Лінник в межах обліку процесу виробництва виділяють поняття “витрати” [4, с.205]. Такої ж думки дотримуються й інші українські науковці: М.Т. Білуха [1, с.95], С.Ф. Голов, В.І. Єфіменко [3, с.213, 216], М.С. Пушкар [9, с.125]. Професор Ф.Ф. Бутинець відзначає, що “найбільш загальним поняттям в українській економічній літературі, що відноситься як до “затрат”, так і до “витрат”, сприймаються витрати” [2, с.299]. Стратегією модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі щодо витрат на оплату праці та усіх пов’язаних із ними виплат, відображено у розробленні та запровадженні єдиних національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, наслідком якої є гармонічне поєднання вітчизняної системи бухгалтерського обліку та звітності до міжнародних стандартів. НПСБОДС 132 встановлює методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і негрошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності [7]. МСБОДС 25 визначає порядок бухгалтерського обліку та розкриття інформації суб’єктами господарювання державного сектора про виплати працівникам [5]. Відповідно до НПСБОДС 132 «виплати працівникам» - це виплати що поділяються на такі, як:

виплати за невідпрацьований час - виплати за невідпрацьований час, право на які має працівник;